

Προεβυτέος,  
ΔΙΟΜΥΣΙΩ Δ. ΤΑΤΩΗ

ἘΘΩΝΙΚΟΝ  
ἩΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ  
(Διδαχὲς ἑνὸς ἑρροντος)

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε'

Ἐκδόσεις Ὀρθόδοξων Τύπων  
ΚΑΜΙΓΓΟΣ 10  
Ἀθῆναι 1989



Προεβυτέος,  
ΔΙΟΝΥΣΙΩΣ Α. ΓΑΤΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΟΜΙΤΕΑΣ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΗΣ

ΕΛΛΑΔΟΣ

᾿Αθωνικόν

Ἡμερολόγιον

(Διδαχὲς ἑνὸς Ἑροντος)

Ἑκδόσις Γ΄

᾿Εκδόσεις Ὁρθόδοξῶν Τύπων

Καμινός 10

᾿Αθήναι 1989

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *Αγρ. 28903 (cc)*

ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *8/2/1943*

ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. *2914 ΤΑΤ*

*κωδ. ευ: 770*



## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τοῦτο τὸ βιβλίο δὲν εἶναι βιογραφία· εἶναι ἓνα ἄ-τεχνο σημειωματάριο, πὺ κρατοῦσα ὅταν ἐπισκεπτό-μουν ἓνα Γέροντα, σύγχρονο ἀσκητὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Μοναδικός μου σκοπὸς ἦταν ἡ ἐνίσχυση τῆς ταλαίπω-ρης μνήμης μου καὶ ἡ πνευματικὴ μου τόνωση.

Ἐπειδὴ αὐτὰ πὺ σημείωνα, συχνὰ τὰ κουθέντιαζα μὲ καλοπροαίρετους ἀνθρώπους καὶ διαπίστωνα ὅτι ἔ-παιρναν ὠφέλεια, ξεθάρρεψα κάπως καὶ τέσσερις πέν-τε φορές δημοσίευσα μερικὰ σὲ ἔφημερίδες. Μὲ τὸν και-ρὸ τὸ σημειωματάριο ἐμπλουτίστηκε καὶ μὲ νεώτερα στοιχεῖα καὶ θεώρησα καθῆκον μου νὰ τὸ κάνω βιβλίο, ἐλπίζοντας ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Γέροντα θὰ βοηθήσουν καὶ ἄλλες ψυχές, πὺ, ἀπὸ διάφορες αἰτίες, δὲν μποροῦν νὰ τὸν συναντήσουν γιὰ νὰ ἀκούσουν τὶς διδασχές του.

Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν πιστὴ καταγραφή τῶν Λόγων τοῦ Γέροντα εἶναι τοῦ γράφοντος. Πρέπει ὁ φίλος ἀνα-γνώστης νὰ γνωρίζει, ὅτι οἱ περισσότεροι λόγοι τοῦ Γέροντα διατυπώθηκαν σὲ ἀπαντήσεις προσωπικῶν ἐρωτήσεων καὶ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ παρανοοῦνται καὶ νὰ κατανοοῦνται σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες τοῦ καθενός. Τὸ λέω αὐτό, γιὰτὶ θὰ βρεθοῦν σίγουρα μερι-κοὶ πὺ θὰ ποῦν τὸν πικρὸ τους λόγο, γιὰ νὰ ἀμφισβη-τήσουν τὴν διδασκαλία τοῦ Γέροντα.

Δ.Δ.Τ.

Κόνιτσα, Ὀκτ. 1987





## Η ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ

### Υπαίθριο άρχονταρίκι

Όσοι έχουν τήν καλή συνήθεια νά πηγαίνουν στο "Άγιον Όρος, γνωρίζουν ότι τὸ άρχονταρίκι είναι ὁ ξενώνας τοῦ μοναστηριοῦ ὅπου φιλοξενοῦνται καὶ διανυκτερεύουν οἱ προσκυνητές. Σ' αὐτὸ γίνονται συχνά συζητήσεις, πού ὄχι σπάνια εἶναι άνωφελεῖς. "Αν περιοριστεῖς μόνο στο ἄρχονταρίκι, ἀδικεῖς τὸν ἑαυτό σου μὲ τὸ νά τοῦ στερήσεις βιώματα κατανυκτικῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ἢ κάποιες συγκινήσεις πού ἀποκτῶνται ἀπὸ συνομιλίες μὲ πνευματικούς μοναχούς.

Τὸ ἄρχονταρίκι ὅμως γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ κάνω λόγο, δέν εἶναι σὲ μοναστήρι, οὔτε καν εἶναι οἶκημα. Εἶναι υπαίθριο! Μερικά ἄσκηστα κούτσουρα γιὰ καδίσματα, μιὰ πέτρινη πλάκα γιὰ τραπέζι, ἓνα πεζουλάκι καὶ πιὸ κεῖ, κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο, ἓνα ξύλινο κάδισμα. Τὴν καλύβη ὁ Γέροντας συνήθως δέν τὴν ἀνοίγει στοὺς ἐπισκέπτες.

Σ' αὐτὸ τὸ ἄρχονταρίκι ἔχω φιλοξενηθεῖ πολλές φορές. Εἶχα γόνιμες εὐκαιρίες νά συνομιλήσω μὲ τὸν φημισμένο Γέροντα καὶ νά σημειώσω τὶς ἐντυπώσεις μου καὶ τοὺς λόγους του. Προσωπικά ἔχω ὠφεληθεῖ πολὺ ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ἐπαφή μου μὲ τὸν Γέροντα, γι'αυτὸ ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἔχω δημοσιεύσει κατὰ καιροὺς μερικὰ ἄρθρα<sup>1</sup>. "Όπως μάθαινα ἐκ τῶν ὑστέρων, ἀρκετοὶ ἀναγνώστες δέχτηκαν παρόμοια ὠφέλεια μὲ ἐμένα. Ἡ ἴδια

1. Στὴν ἐφημ. «ΠΡΩΪΝΑ ΝΕΑ» τῶν Ἰωαννίνων τῆς 17ης Δεκ. 1977, στὴν «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» 1980, σελ. 255 - 263 καὶ στὸν «ΟΡΘΟΔΟΣΟ ΤΥΠΟ» τῆς 29ης Ὀκτ. 1982, τῆς 27ης Σεπτ. 1985, τῆς 22ας Αὐγ. 1986 καὶ τῆς 28ης Αὐγ. 1987.

ἀγάπη μὲ παρακινεῖ τώρα νὰ συγκεντρώσω ἐκεῖνα τὰ δημοσιεύματα καὶ νὰ προσθέσω νεώτερα στοιχεῖα ὑπὸ τὸ ταμεῖο τῆς μνήμης μου καὶ ἄλλες πηγές.

Οἱ ἀδυναμίες τοῦ κειμένου πιστεύω ὅτι δὲν θὰ γίνουν ἐμπόδιο στὸ νὰ ὠφεληθεῖ ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Γέροντα.

### Ἐνθυμήσεις

Ὅταν ἦμουν μαθητὴς στὸ Γυμνάσιο Κονίτσης εἶχα δεῖ μιὰ δυὸ φορές τὸν βιαστικὰ διερχόμενο ἀπὸ τὴν ἀγορὰ



Δάφνη. Τὸ λιμανάκι τοῦ Ἁγίου Ὄρους

μοναχό. Ἦταν πρώτη φορὰ πού ἔβλεπα μοναχό. Μέσα μου αὐτὴ ἢ κάπως παράξενη γιὰ μένα τότε ἐντύπωση, ἔμεινε στὸ ἀρχεῖο τῆς ψυχῆς μου. Τὰ ἔφερε ἔτσι ὁ Θεὸς τὰ πράγματα, πού συνδέθηκα ἀργότερα μαζί του καὶ βοηθήθηκα πολὺ.

Τότε ἀγνοοῦσα παντελῶς καὶ τὸ μοναστήρι ὅπου ἐμόναζε. Μετὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸν τόπο μας, βρέθηκα μὲ ἄλλους συμμαθητές μου στὸ μοναστήρι. Δυστυχῶς δὲν γνώριζα τίποτα σχετικά μὲ τὸν μοναχισμό. Εἶχα



ἀκούσει ὅμως ἀπὸ τὰ παιδιὰ ὅτι ὁ καλόγερος ποὺ ἔφυγε ἦταν ἅγιος ἄνθρωπος. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χωριανούς μου εἶχα ἀκούσει, ὅτι κάποτε πέρασε ἀπὸ τὸ χωριὸ ἓνας καλόγερος, ποὺ ἔκανε τὸ σταυρό του ὅταν ἤπιε τὸν καφέ καὶ δὲν ἔτρωγε φαγητό. Τῆ νύχτα μάλιστα πῆγε στὴν Παναγία (ἐκκλησία) ποὺ ἦταν δίπλα ἀπὸ τὸ σπίτι ποὺ τὸν φιλοξενούσαν καὶ προσευχόταν.

Αὐτὰ γνώριζα γιὰ τὸν γέροντα, ποὺ γιὰ μερικὰ χρόνια δὲν τὰ ἀξιοποίησα πνευματικά. Μετὰ ποὺ ἀπεφοίτησα ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο καὶ ἀπεφάσισα νὰ γίνω κληρικός, τὰ ξαναθυμήθηκα καὶ μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία (1969) πῆγα στὸ "Ἅγιον" Ὄρος νὰ συνδεθῶ μαζί του, ἀφοῦ ἦταν καὶ πατριώτης μου<sup>2</sup>.

Ἔτσι ἄρχισε ἡ ἐπικοινωνία μου μὲ τὸν Γέροντα, ποὺ ὑπῆρξε ἀποφασιστικὴ γιὰ τὴν ἱερατικὴ μου διακονία. Καθὼς περνοῦσαν τὰ χρόνια, ἡ συχνὴ ἐπικοινωνία διακόπηκε κάπως, λόγῳ οἰκογενειακῶν ὑποχρεώσεων, καὶ τελικὰ περιορίστηκε στὴν ὀλιγοήμερῃ κατ' ἔτος ἀποδημία μου στὸ "Ὄρος".

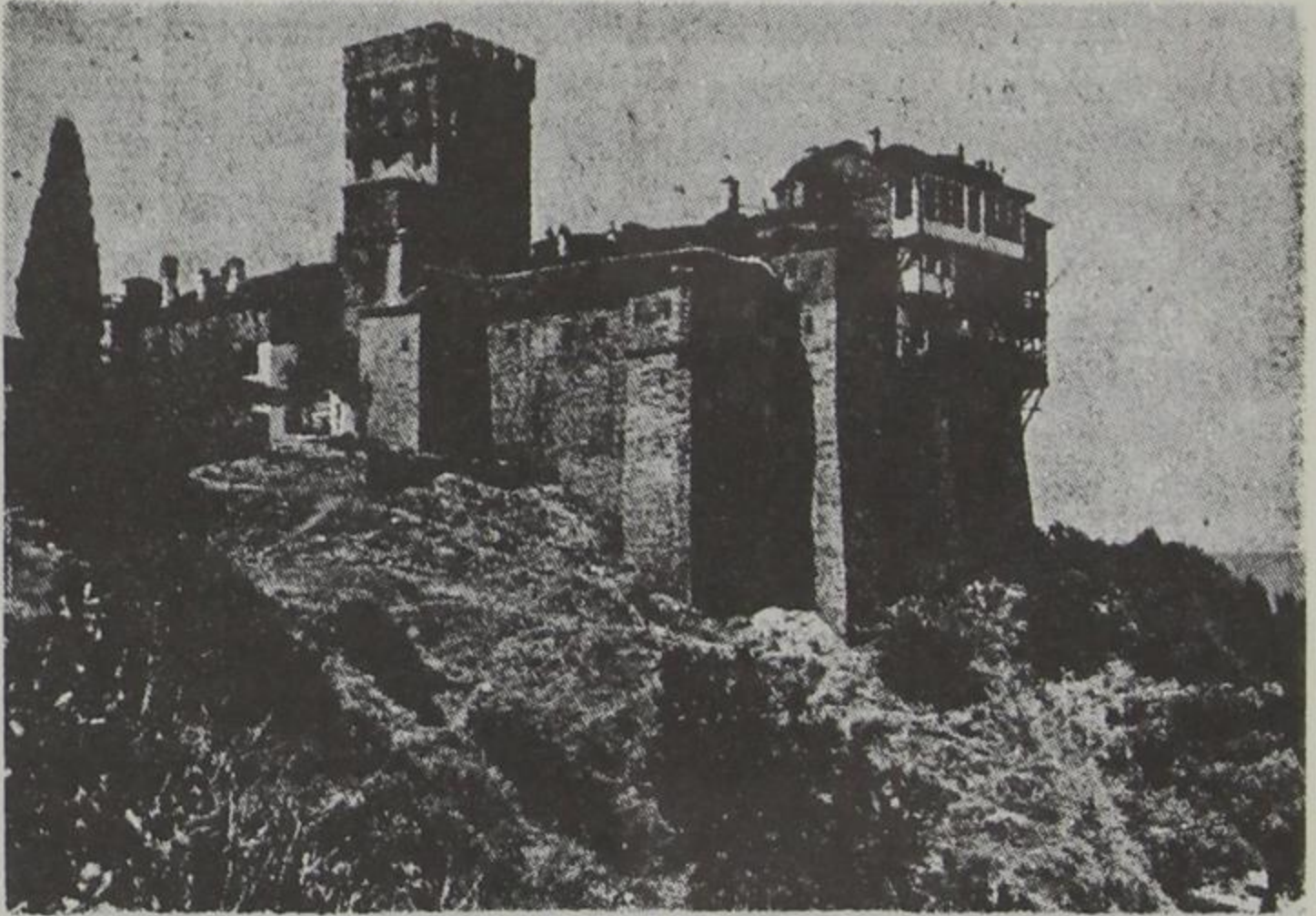
## Πρώτη καταγραφή

1970. Ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Σταυρονικήτα γιὰ νὰ πᾶς στὴν καλύβη τοῦ ἀσκητῆ χρειάζονται 20' λεπτά. Ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἄγρια φυτά. Προχωρῶ στὸ μονοπάτι καί, καθὼς πλησιάζω στὸ ἀσκηταριὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀναπέμπω εὐχαριστήριες εὐχές στὸν Κύριο, γιὰτὶ μὲ ἀξιώνει νὰ συναντήσω ὁσιακὲς μορφές ποὺ καταφλέγονται ἀπὸ ἱερὸ πόθο. Ἐνιωθὰ ἐνοχὴ μέσα μου ὅταν σκεφτόμουν πὼς

2. Οἱ πρῶτες ἐπισκέψεις στὸ "Ἅγιον" Ὄρος μένουν ἀλησμόνητες. Ὅταν μάλιστα ἔχεις ἱερὲς ἐπαθυμίες, οἱ συγκινήσεις εἶναι ἀλλεπάλληλες. Ἐκεῖνο ποὺ ἰδιαίτερα ἔθελγε τὴν ψυχὴ μου ἦταν ἡ νοερὰ προσευχή. Ἦθελα νὰ ἀκούω, νὰ μαθαίνω, νὰ πορεύομαι τὸ δύσκολο μονοπάτι τῆς. Νὰ βυθίζομαι στὴν ἡσυχία τῆς ἐρήμου καὶ νὰ κράζω ἐκ θαθέων.

ὁ μοναχὸς ἀφιερώνει τὸ βίον του στὸν γλυκύτατο Ἰησοῦ προσευχόμενος ἀδιάλειπτα, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ κοσμικοὶ ξεγελάμε τὸν ἑαυτό μας μὲ ὀλιγόλεπτες προσευχές.

Ἐφτασα μπροστὰ στὴν καλύβη τοῦ ἀσκητῆ. Κατέβηκα τὰ λίγα σκαλοπάτια της καὶ ἀμέσως ἄκουσα τὶς ἐκ βαθέων ψαλμωδίες του. Ἐφελνε τὸν Μεγάλον Παρακλητικὸν Κανόνα. Συγχρόνως ἀκούγονταν ἤχοι ἀπὸ σφυρὶ πού κάρφωνε. Μὲ δισταγμὸ χτύπησα τὴν πόρτα χωρὶς νὰ λά-



Ἱερὰ Μονὴ Σταυρονικήτα

βω ἀπάντηση. Κάθισα λίγο καὶ ξαναχτύπησα. Τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Ἦταν ὀλοκληρωτικὰ ἀπορροφημένος στὴν ψαλμωδία. Χτυπάω καὶ τρίτη φορὰ κάπως δυνατότερα. Εὐθὺς ἀκούω ἀπὸ μέσα τῆ φωνῆ τοῦ Γέροντα νὰ μοῦ ἀποκρίνεται μὲ τὸ «ἀμήν». Μοῦ ἀνοίγει, μὲ χαιρετάει καὶ μὲ ὀδηγεῖ στὸ παρεκκλήσι νὰ προσκυνήσω. Ἐπειτα καθίσαμε στὸ ἐργαστήρι καὶ χωρὶς πολλὰ φιλοφρονήσεις ἀρχίσαμε τὴ συνομιλία.

—Μὴ ξεχνᾶς πὼς ἡ σιωπὴ στοὺς μοναχοὺς, ἄρχισε νὰ μοῦ λέει, εἶναι ἡ θεάρεστη ὀμιλία. Ὅμως ἀφοῦ ἔκανες τόσο κόπο καὶ ἦρθες διὰ νὰ ὀφελῆθῃς πνευματικά, ἄς κουβεντιάσουμε λίγο. Ἄς ποῦμε γιὰ ἐκεῖνα πού θέλει ἡ

ἀγάπη σου.

—“Ὅτι νὰ μοῦ πείτε Γέροντα, τὸ δέχομαι μὲ χαρὰ καὶ ἀνάπαυση ψυχῆς. Θέλω πρωτίστως νὰ μοῦ πείτε πνευματικὲς ἐμπειρίες.

—Ὁ σκορπισμὸς τοῦ νοῦ στὰ βιωτικὰ καὶ μάταια πράγματα σκορπίζει καὶ τὴν ψυχὴ. Νὰ στρέφουσαι πρὸς τὰ ἔσω, πρὸς τὴν ἀκαλλιέργητη ἄμπελο τῆς ψυχῆς, γιὰ νὰ ξεριζώσεις ὅλα τὰ ἀγκάδια τῶν κακιῶν της καὶ νὰ φυτέψεις στὶς θέσεις τους τὶς ἀρετές. Καὶ πρόσεχε. Αὐτὴ ἡ ἐργασία δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλη. Εἶναι ἐπίπονη καὶ θέλει ἀρκετὴ ὑπομονή. Θὰ συναντήσεις πάρα πολλές δυσκολίες. Πολὺ θὰ σὲ ὠφελήσουν τὰ διάφορα πατερικὰ βιβλία, ποὺ στὶς ἡμέρες μας κυκλοφοροῦν κατὰ χιλιάδες. Σ’ αὐτὰ θὰ βρίσκεις ὅ,τι ποθεῖς, ὅ,τι θὰ σοῦ χρειάζεται. Θὰ σὲ ὀδηγοῦνε σὲ ἀσφαλὴ πνευματικὸ δρόμο. Μόνο νὰ τὰ διαβάσεις μὲ ταπείνωση καὶ προσευχή.

Αὐτὰ εἶπε ὁ γέροντας καὶ σιώπησε. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι του βαθιὰ στὸ στῆθος του καὶ μὲ ὀλοφάνερη κατάνυξη προσευχότανε. Πολὺ πυκνὰ ἔλεγε τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός». Μὲ φωνὴ πονεμένη. Μὲ συναίσθηση. Μὲ χαρὰ, γιὰτὶ ὁ Θεὸς τοῦ χάριζε καὶ τούτῃ τὴν εὐκαιρία νὰ βοηθήσει κάποιον ἀδελφό, νὰ τοῦ προσφέρει ἕναν καφέ καὶ λίγα φουντούκια μὲ νερό.

Δόξα σοι, ὁ Θεός! ἔλεγα καὶ ἐγώ. Ἡ συγκίνησή μου ἦταν μεγάλη. Ἐνιωθα τὴν καρδιά μου μαλακωμένη καὶ ἀπαλή. Ζοῦσα αὐτὸ ποὺ ζητοῦσα. Τί πνευματικὲς χαρὲς κρύβει ἡ ἡσυχία! Ποτέ μου δὲν τὶς εἶχα ὑποψιαστεῖ.

Ὁ Γέροντας σηκώθηκε νὰ μοῦ ἐτοιμάσει ἕναν καφέ. Ἄκουγα τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός» ποὺ ἀκατάπαυστα ἔλεγε. Συνεχίσαμε. Συχνὰ ὅταν δὲν μπορούσε νὰ ἐκφραστεῖ, συμπλήρωνε τὸ λόγο του μὲ διάφορες κινήσεις τῶν χεριῶν του καὶ τὴν ἐκφραση τοῦ φωτεινοῦ του προσώπου.

—Νηστεία, ἀγρυπνία, προσευχή. Αὐτὰ ἂν τὰ ἐφαρμόζει κανεὶς στὴ ζωὴ του πετυχαίνει πολλά. Στὴ ζωὴ σου νὰ εἶσαι ἀπλός. Βλέπεις τὴν καλύβη μου ποὺ εἶναι ἀπέ-

ριττη. Νὰ ὑπάρχουν στὸ σπίτι μόνο τὰ ἀναγκαῖα. Τὰ πολλὰ πράγματα δὲ βοηθοῦν στὴν πνευματικὴ ζωὴ.

Ζήτησα ἀπὸ τὸν γέροντα νὰ μοῦ πεῖ κάτι γιὰ τὴν προσευχὴ. Πρόδυμα μοῦ εἶπε μερικὰ εἰσαγωγικά:

— Ἀκούσε, εὐλογημένη ψυχὴ. Ὁ λόγος γιὰ τὴν προσευχὴ δὲν τελειώνει ποτέ. Γιατὶ καὶ ἡ προσευχὴ δὲν τελειώνει ποτέ. Εἶναι μιὰ συνομιλία μὲ τὸν Θεό. Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τί νιώθει ὁ προσευχόμενος ἄνθρωπος. Μόνο πὺ πρέπει νὰ γνωρίζεις πὺς ἡ ψυχὴ τοῦ χριστιανοῦ θέλει νὰ προσεύχεται συνεχῶς. Τελειώνει τὴ Δοξολογία καὶ ἀρχίζει τὴ Δέηση. Τελειώνει τὴ Δέηση καὶ ἀρχίζει τὴν Αἵτηση. Καὶ πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὁ προσευχόμενος θυμᾶται πάντα καὶ τὸν πλανώμενο ἀδελφό του καὶ καθημερινὰ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τὸν φωτίσει, νὰ τὸν ἐλεήσει, νὰ τὸν κατευθύνει στὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας.

Καὶ ἄλλα πολλὰ μοῦ εἶπε ὁ Γέροντας στὸ ἐργαστήρι του. Αἰσθανθῆκαμε τὴν ἀνάγκη νὰ βγοῦμε λίγο ἔξω. Καθίσαμε κάτω ἀπὸ μιὰ γέριχη ἐλιά. Ὁ Γέροντας συνέχισε:

— Μὴ νομίσεις πὺς ἐδῶ εἶμαι μόνος μου. Ὁχι. Ἐχω αὐτὸ τὸ ζωάκι, καὶ μοῦ ἔδειξε ἕναν βάτραχο. Ρίχνω στὴ ρίζα τῆς ντοματιᾶς, πὺ ἔχω φυτεμένη κάτω ἀπὸ τοῦτο τὸ δέντρο, μπόλικο νερὸ καὶ ὁ βάτραχος ζεῖ χωρὶς στερήσεις. Θὰ γίνεῖ καὶ αὐτὸς καλόγερος...

Στὴν κάψα τοῦ καλοκαιριοῦ ὁ βάτραχος ἔκανε μιὰ μικρὴ μετακίνηση: ἀπὸ τὴ ντοματιᾶ στὴ γλάστρα μὲ τὸν βασιλικὸ καὶ ἐπιστροφή στὴν πρώτη του δροσερὴ θέση.

Ὁ Γέροντας συνέχισε:

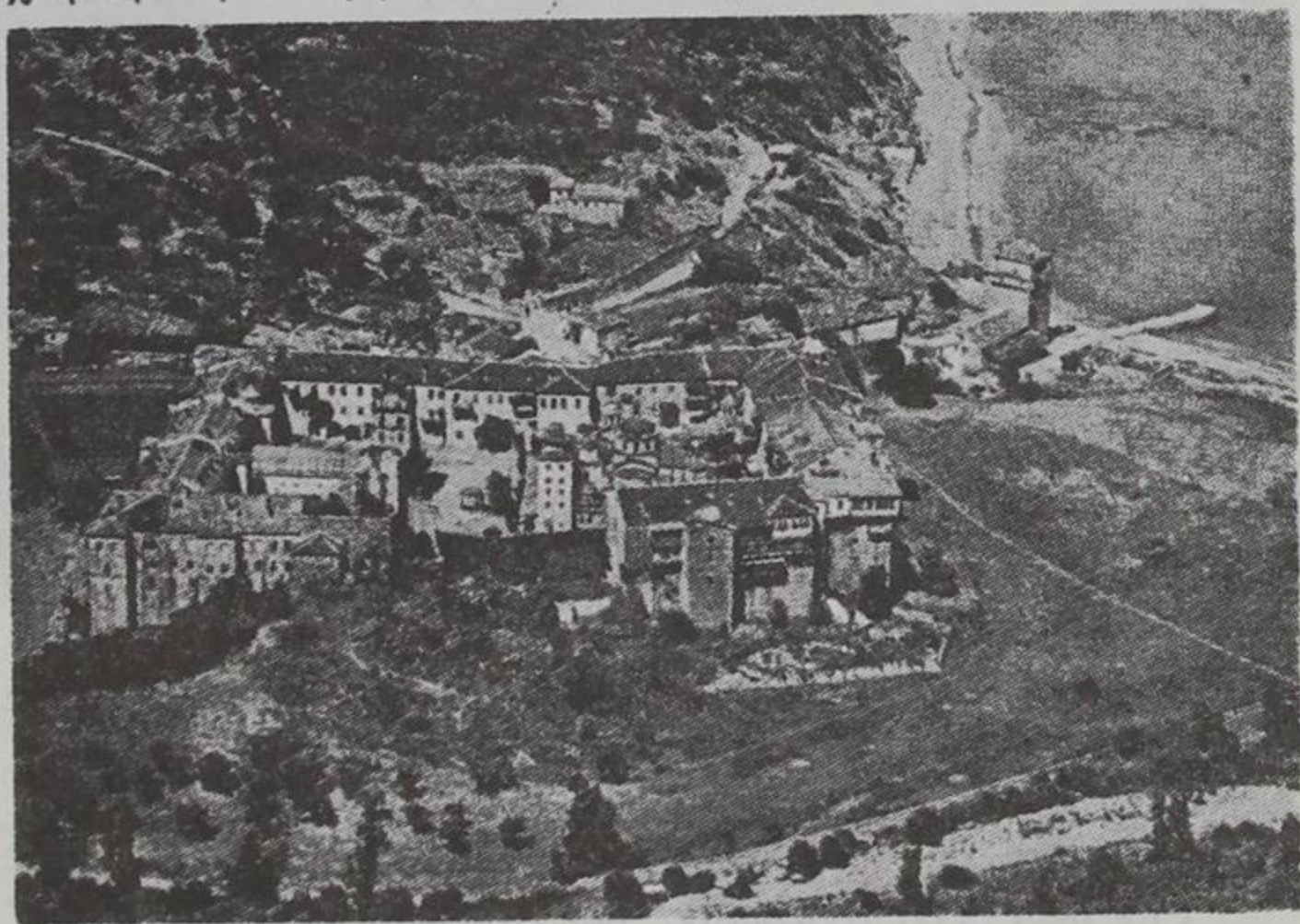
— Βλέπεις, ἀδελφέ, στὴν ἔρημο ὄλα ἡμερεύουν. Καὶ τὰ ἀγρίμια ὑποτάσσονται στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Κάποτε εἶχα ἐδῶ στὴν καλύβη πολλὰ ποντίκια. Μόλις ἔπαιρνα τὸ πριόνι νὰ κόψω κανένα ξύλο, μοῦ μαζεῦονταν καμιά δεκαπενταριά ποντίκια καὶ ἔπαιζαν μὲ τὰ πριονίδια. Αὐτὸ γινότανε γιὰ πολὺ καιρό. Πεινοῦσαν τὰ καημένα, ἀλλὰ δὲν εἶχα τίποτε νὰ τοὺς δώσω νὰ φᾶνε. Γι' αὐτὸ ἔφυγαν μιὰ μέρα καὶ δὲν ξαναφάνηκαν.

Μὲ τέτοιες ἅγιες ἐμπειρίες ἄρχισε ἡ γνωριμία μου μὲ τὸν Γέροντα. Ἐντυπώθηκαν στὴν καρδιά μου τὰ λόγια του καὶ χαράχτηκαν στὴ μνήμη μου εἰκόνες ἀπὸ τὴν ζωὴ του στὸ ἐρημητήριο.

ἜΑκουσε, εὐλογημένη ψυχὴ...

Ἄποσπῶ ἀπὸ κάποιο ὁδοιπορικό μου τὰ ἐξῆς:

1977. Παρακολουθοῦμε τὴν ἀγρυπνία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στὴ μονὴ τῶν Ἰβήρων. Ἀνήμερα ἀναχωροῦμε γιὰ τὴ μονὴ Σταυρονικήτα.



Ἱερά Μονὴ Ἰβήρων

Τὰ δύο μοναστήρια Ἰβήρων καὶ Σταυρονικήτα εἶναι κοντὰ στὴ θάλασσα. Προχωροῦμε πατώντας τὴ βρεγμένη ἄμμο. Ἡ θάλασσα μὲ ἐλαφρὸ κυματάκι. Τὰ νερὰ μᾶς «χτυποῦν». Ἡ ἡμέρα τῆς Παναγίας εἶναι ἠλιόλουστη. Τὴν ὥρα ποὺ φτάσαμε στοῦ Σταυρονικήτα, ὅλοι ἠσύχαζαν. Μόνο

3. Ἀποδημία στοῦ Ἁγίου Ὄρους, «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία», τ. 397 - 398 - 399/1985, σελ. 255 - 263.

ὁ ἀρχοντάρης μᾶς κατάλαβε. Μᾶς προσφέρει νερό, γλυκό καὶ ρακί. Μᾶς ξεναγεῖ στὸ καθολικό, ὅπου θαυμάζουμε τὴν τέχνη τοῦ Θεοφάνους τοῦ Κρητός. Ἡ εἶδηση ὅτι στὸ μοναστήρι βρίσκεται καὶ ὁ Γέροντάς μας μᾶς δίνει χαρὰ καὶ μᾶς προκαλεῖ ἀνυπομονησία. Δὲν ἄργησε νὰ φανεῖ στὸ μπαλκόνι. Ἀνέβηκα τὰ σκαλοπάτια γιὰ νὰ τοῦ φιλήσω τὸ χέρι. Ὁ Γέροντας μὲ χαμηλὴ καὶ κουρασμένη φωνὴ μου λέει:

—Τί κάνεις, εὐλογημένη ψυχὴ; Πότε ἤρθες;

—Καλὰ πάτερ, νὰ σᾶς δοῦμε λίγο.

—Ναὶ παπά μου, περίμενε λίγο κάτω νὰ ἐτοιμαστῶ καὶ θὰ τὰ ποῦμε.

Χαρούμενοι καὶ ἀνυπόμονοι περιμέναμε. Ὁ Γέροντας ἀργοῦσε. Πέρασαν σχεδὸν δυὸ ὥρες. Μὰ γιατί; Μᾶς ξέχασε. Εἶναι δύσκολο στοὺς κοσμικοὺς νὰ ἀκολουθήσουν τὶς γαλήνιες κινήσεις τῶν μοναχῶν. Γι' αὐτοὺς δὲν συμβαίνουν πολλὰ γύρω τους. Γιὰ μᾶς ὅλα εἶναι ἐπείγοντα, ἀγωνιώδη.

Ὁ Γέροντας μὲ τὸν τρουβὰ στὸν ὦμο καὶ τὸ ραβδί στὸ χέρι κατεβαίνει τὰ σκαλιά. Ἐτοιμοὶ γιὰ ἀναχώρησι. Τὸν συνοδεύει ἕνας νέος γιατρός. Μᾶς ξαναβλέπει.

—Σᾶς καθυστέρησα λίγο, ἀλλὰ τί νὰ κάνω; Ἦταν ἕνα θέμα καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ συζητήσουμε μὲ τὸν ἡγούμενο. Τώρα τί θὰ κάνετε; θὰ φύγετε ἢ θὰ κοιμηθεῖτε ἐδῶ;

—Γέροντα, θὰ φύγουμε γιὰ τὸ Κουτλουμούσι.

—Καλὰ, ἄς προχωρήσουμε.

Τὴν ὥρα ποὺ βγαίναμε, δυὸ μοναχοὶ ἔρχονταν κρατώντας αὐγά. Ὁ Γέροντας ὕψωσε τὸ ραβδί του καὶ τοὺς εἶπε μειδιώντας:

—Σταθεῖτε, σταθεῖτε νὰ τὰ σπάσω...

—Εὐλόγησον, ἀπάντησε ὁ ἕνας.

Ξετέντωμα τοῦ πνευματικοῦ τόξου. Μιὰ στιγμὴ διάλειμμα.

Ὁ Γέροντας προχώρησε πιὸ μπροστὰ μὲ τὸν πονεμένο νεαρὸ γιατρό. Ἀκολουθοῦμε. Νιώθουμε τὴν ἀγάπη του νὰ ἀπλώνεται παντοῦ. Ἄς εἶπε ὁ ἴδιος στὸν ἡγούμενο ὅτι «ἔπεσε ἡ μπαταρία». Ἀκούραστος ἀκούει τοὺς πονεμένους.

Εἶχαμε προχωρήσει κάμποσο. "Όταν τελείωσε μὲ τὸ γιατρό, μᾶς φώναξε: Ἦρθε ἡ σειρά μου. Οἱ ἄλλοι ξεμάκρυναν λίγο. Μαζί του, ὅπως πάντα, ἔνωθα σὰν σὲ λιμάνι. Τοῦ εἶπα ὅτι μὲ ἀπασχολοῦσε. "Όλες οἱ συμβουλές του πνευματικές. Προσγειωμένες, μὲ πολλή ἀγάπη γιὰ τὸ εὐ-



Ἱερὰ Μονὴ Κουτλουμουσίου

ὄλισθο τοῦ ἑαυτοῦ μου. Προτοῦ νὰ μού δώσει ἀπάντηση σὲ κάποιο πρόβλημα προσευχότανε. "Υστερα ἔλεγε τὸ λογισμό του. "Όταν τοῦ ἀνέφερα κάτι πὸ μὲ ἀπασχολοῦσε ζωηρά, ἄργησε νὰ μού ἀπαντήσει. Προχωρούσαμε σιωπηλοί. Νόμισα πὸς δὲν μὲ ἄκουσε. Μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτά μού λέει:

—"Άκουσε, εὐλογημένη ψυχὴ..., αὐτὸς ὁ λογισμὸς μού ἦρθε.

Ἡ ἐξομολόγησις ἔγινε ἴασις ψυχῆς.

"Όλοι μαζί ἀνεβαίνουμε. Συναντοῦμε μιὰ συκιὰ φορτωμένη καρπό. Ὁ Γέροντας μὲ φωνὴ ἀγάπης εἶπε:

—'Ανεβεῖτε πάνω. Κόψτε καὶ φᾶτε. Τὰ ἔχω πληρωμένα ἐγώ, μὴ στενοχωριέστε.

Καθίσαμε στὴν ἄκρη τοῦ ἀμαξιτοῦ δρόμου. Ἡ συ-

ζήτησις στράφηκε σὲ ἀπλὰ καὶ βιωτικὰ θέματα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ Γέροντας, ἂν δὲν τὸν ρωτήσεις γιὰ κάποιο συγκεκριμένο πνευματικὸ θέμα, δὲν ἀνοίγει συζήτησις. Μένει σιωπηλός. Ἀκοῦς ὅμως πάντοτε τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεός» ποὺ ἀναπέμπει.

Συνεχίζοντας τὴν πεζοπορία, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε, φτάσαμε στὸ σημεῖο τοῦ δρόμου ἀπ' ὅπου ὁ Γέροντας θὰ ἔπαιρνε τὸ μονοπάτι γιὰ τὴν καλύβη του.

—Ἐδῶ τώρα θὰ χωρίσουμε, μᾶς εἶπε μὲ ἐξαντλημένη φωνή.

—Τὴν εὐχή σας πάτερ, τοῦ εἶπαμε ὅλοι μὲ συγκίνηση, καθὼς τὸν ἀποχαιρετούσαμε.

—Τοῦ Κυρίου. Στὸ καλὸ κι ἡ Παναγία μαζί σας.

Πῆρε τὸν κατήφορο καὶ σὰν φτερό, ἀνάλαφρα ἀνάλαφρα, ἀπομακρύνθηκε καὶ κρύφτηκε στοὺς δάμνους.







## ΔΙΔΑΧΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ

### Α΄ ΑΠΟ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ

Διατηρῶ στὸ ἀρχεῖο μου μερικὲς ἐπιστολὲς τοῦ Γέροντα. Προτοῦ νὰ γίνω κληρικὸς τοῦ ἔγραφα καὶ μοῦ ἀπαντοῦσε. Ἐπαιρνα τόνωση καὶ δόξαζα τὸν Θεό, πού μὲ εἶχε φωτίσει νὰ συνδεθῶ μὲ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ εἰδικότερα μὲ τὸν Γέροντα. Δὲν θυμᾶμαι πόσες φορές τις διάβασα. Γιὰ μένα ἐκείνες οἱ ἐπιστολὲς ἦταν καθοριστικὲς γιὰ τὴ μετέπειτα ζωὴ μου. Μεταφέρω ἐδῶ διάφορα ἀποσπάσματα πού ἔχουν γενικότερο ἐνδιαφέρον. Ὅπως εἶναι γνωστό, τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ Γέροντας δὲν γράφει ἐπιστολὲς παρὰ μόνο σὲ σοβαρὲς περιπτώσεις. Λαμβάνει ὑπόψη του ὅμως ὅ,τι τοῦ γράφουν καὶ ἀπαντᾷ διὰ τῆς προσευχῆς.

### Γιὰ τὴ στρατιωτικὴ θητεία

Στὸ κέντρο νεοσυλλέκτων τῆς Κορίνθου ἔλαβα τὸ πρῶτο γράμμα ἀπὸ τὸν Γέροντα. Μέσα στὸν καύσωνα τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν τρέλλα τῶν ἀσκήσεων, κινδύνευα πνευματικὰ ὡρα μὲ τὴν ὡρα. Δὲν μπορούσα νὰ ὑποφέρω τὴ φασαρία, τὶς φωνὲς καὶ τὸν ἄγριο τρόπο συμπεριφορᾶς τῶν ἐκπαιδευτῶν. Ὁ παρηγορητικὸς λόγος τοῦ Γέροντα μὲ ἐνίσχυσε. Ἐγγραφε σχετικᾶ:

«Κάμε λίγη ὑπομονὴ τώρα καὶ ἔχε περισσότερη γρηγορηση. Μὲ τὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ θὰ περάσει ἡ θητεία. Ἄλλωστε αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ φυσιολογικὸς δρόμος. Ἐὰν τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Διὰ τὸ θέμα τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως λόγῳ τῆς ὀχλαγωγίας θὰ πρέπει καὶ τώρα νὰ κάνεις αὐτὸ πού ἔκανες στὸ σχολεῖο. Τότε δὲ σὲ πείραζε ἡ ὀχλαγωγία, ἀλλὰ τὸ μάθημά σου πρόσεχε νὰ μάθεις στὰ διαλείμματα, χωρὶς νὰ ἀκοῦς τί γίνεται,

τί λένε γύρω σου οί ἄλλοι, φοβούμενος μή σοῦ χαλάσει ὁ βαθμὸς ἢ μήπως δέν περάσεις, τὸ ἴδιο καὶ περισσότερο θὰ χρειάζεται τώρα, διότι δέν πρόκειται περὶ βαθμῶν, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας ψυχῆς ἢ κολάσεως. Ἐχοντας αὐτὰ ὑπόψη σου ὁ νοῦς δέν θὰ σκορπάει, ἀλλὰ θὰ συγκεντρώνεται στὴν εὐχή.

Δέν θέλω νὰ σὲ κουράσω περισσότερο, παρά νὰ σοῦ ἐνδυμήσω καὶ τὸ ἐξῆς: Τώρα στὸ κέντρο εἶναι περισσότερη δυσκολία. Μετὰ θὰ ἔχεις τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίσεις καὶ ἔξω πνευματικούς.

Καταλαβαίνω πόσο κουραστικὸ εἶναι ὅταν εἶναι ἀναγκασμένος κανεὶς νὰ βρίσκεται μὲ ἀνθρώπους ἀπὸ "χιλιάδες καρδιές καρύδια". Τὸ μόνο νὰ δοξάζεις τὸν Θεὸ μέρα καὶ νύχτα πού ὑπηρετεῖς σὲ καιρὸν εἰρήνης καὶ ὅλες οἱ δυσκολίες διασκεδάζονται μὲ λίγη ὑπομονή» (16-8-71).

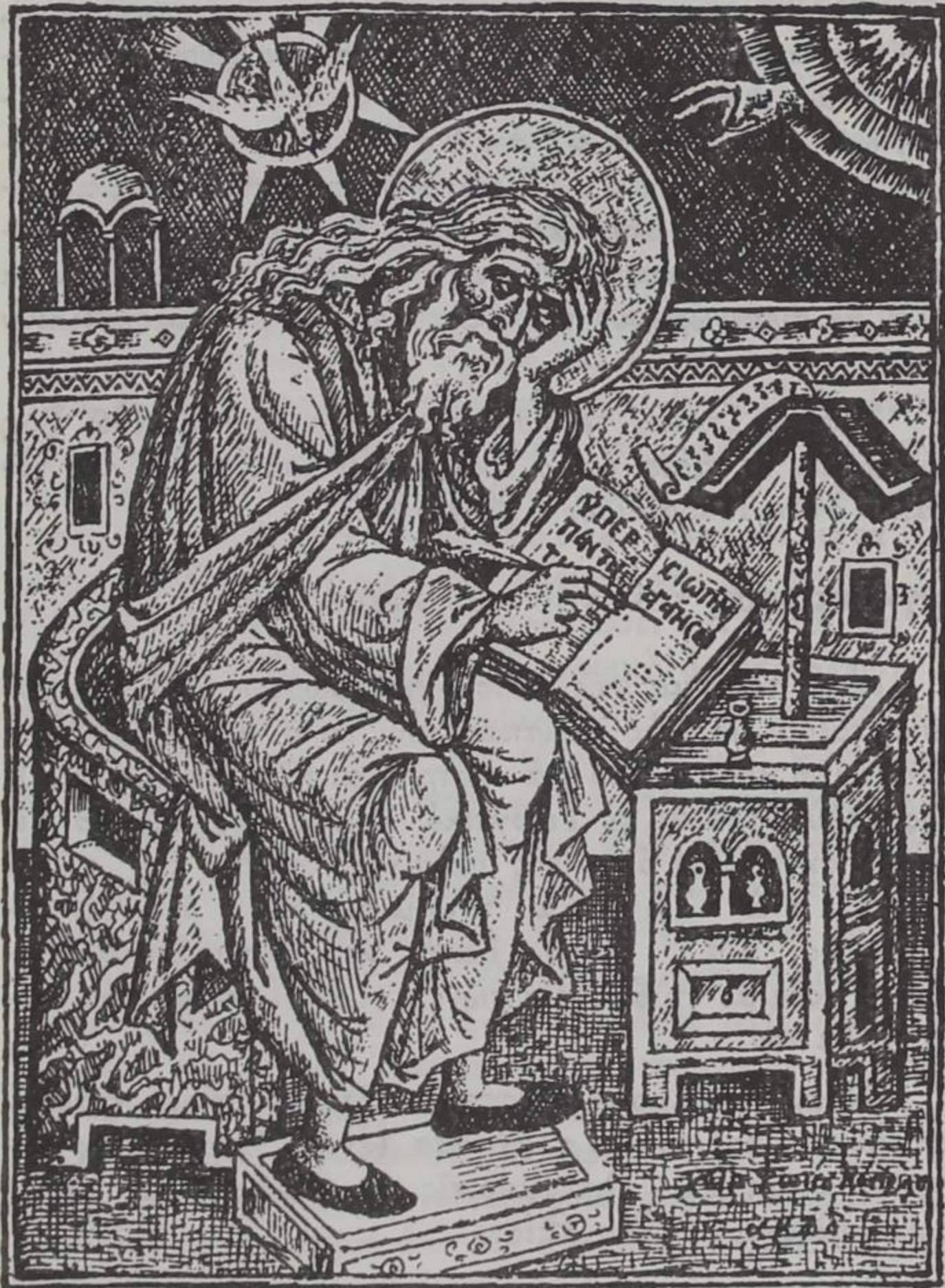
## Περὶ βλασφημῶν

Γιὰ τὸ μεγάλο ἀμάρτημα τῆς βλασφημίας, πού εἶναι βαθιὰ πληγὴ τῆς κοινωνίας μας, ὁ Γέροντας μου ὑπεδείκνυε τὸν τρόπο ἀντιμετωπίσεως:

«Α'. Νομίζω ὅτι ἐμεῖς θὰ προσπαθοῦμε νὰ μὴν γινώμεθα αἰτία γιὰ νὰ βλασφημοῦν οἱ ἄνθρωποι. Ἐὰν αὐτοὶ βλασφημοῦν ἀπὸ ἄλλες αἰτίες, ἐκεῖ πάλι χρειάζεται διάκριση. Ἐὰν εἶναι ἀναιδῆς ὁ βλάσφημος, καλὸν εἶναι νὰ κάμεις ὅτι δέν τὸν ἄκουσες καὶ νὰ προσεύχεσαι γι' αὐτόν. Ἐὰν εἶναι εὐσυνείδητος, ἀλλὰ ἀπὸ κακὴ συνήθεια βλασφημᾷ, τότε νὰ τοῦ κάνεις παρατήρηση. Ἐὰν εἶναι μὲν εὐσυνείδητος, ἀλλὰ ἔχει ἐγωισμὸν πολύν, μή τοῦ κάμεις αὐστηρὰ παρατήρηση, ἀλλὰ ταπεινὰ ὅσο μπορεῖς καὶ μὲ πόνο.

Β'. "Ἐλεγξον διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀρετῶν σου τοὺς φιλονεικοῦντας μετὰ σοῦ δι' ἐναντίων δογμάτων, καὶ ὄχι διὰ τῆς πιθανολογίας τῶν λόγων σου, καὶ ἀποστόμωσον αὐτούς διὰ τῆς πραότητος καὶ τῆς γαλήνης τῶν χειλέων σου, καὶ κατασίγησον τὴν αὐθάδειαν τῶν ἀπειθούν-

των. Ἐλεγξον τοὺς μὲν ἀκολάστους διὰ τῆς ἐναρέτου συμπεριφορᾶς σου, τοὺς δὲ ἀναισχύντους κατὰ τὰς αἰσθή-



+ Ὁ ἅγιος Ἰσθᾶκ ὁ σὺρος ὁ θεόπνευστος +

πειρὸς διὰ τῆς συστολῆς τῶν ὀφθαλμῶν σου", αὐτὸ μᾶλλον λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ (Λόγ. ΚΓ'), αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ νόημα τοῦ Ἐὐαγγελίου» (20-1-72).